

Tuberkulos- dvs BCG-vaccinationerna

Ur rådgivningens synvinkel

Anniina Virkku

16.3.2023

Institutet för hälsa och välfärd

BCG-vaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet(1/3)

- BCG-vaccinet ges gratis till **barn under 7 år som har en förhöjd risk att smittas av tuberkulos.**
  - Med BCG-vaccination av riskgrupperna eftersträvar man att skydda småbarn mot svåra former av tuberkulos. Sådana är tuberkulös hjärnhinneinflammation och generaliserad tuberkulos.
- Vaccinet ges inte till 7 år fyllda barn och äldre.

BCG-vaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet(2/3)

BCG-vaccinationerna rekommenderas för barn under 7 år som

- bor i samma hushåll med en person som någon gång har haft konstaterad tuberkulos
- fötts i ett land med betydande tuberkulosförekomst
- bor i samma hushåll med en person som fötts i ett land med betydande tuberkulosförekomst
- inom det närmaste året kommer att flytta till ett land med betydande tuberkulosförekomst
- bor i samma hushåll som en person som ofta och regelbundet besöker ett land med betydande tuberkulosförekomst
- kommit till Finland från ett flyktingläger eller eventuellt som asylsökande som smugglats in i landet eller
- bor på en flyktingförläggning eller en enhet för minderåriga.

Länder med betydande tuberkulosförekomst på sidan

[Screening av smittsamma sjukdomar hos invandrare samt vaccination mot tuberkulos och hepatit B av barn](#)

BCG-vaccinationerna i det nationella vaccinationsprogrammet(3/3)

I vissa fall kan ett barn ha nytta av BCG- vaccination, trots att barnet inte ingår i de ovan beskrivna riskgrupperna.

Ett barn under 7 år ska efter **bedömning av den ansvariga läkarens** erbjudas BCG-vaccination om barnet har annan regelbunden och nära kontakt med en person

- som ursprungligen kommer från ett land med betydande tuberkulosförekomst
- som har insjuknat i tuberkulos
- som man vet har utsatts för betydande exponering för tuberkulos
- som vårdar personer med lungtuberkulos eller annars regelbundet och i betydande omfattning exponeras för tuberkulos i sitt yrke.

Förverkligande av BCG-vaccinationer

Ta reda på rutinerna för BCG-vaccinationerna i ditt område!

Barnen som skall vaccineras kan indelas i två grupper beroende på hur vaccinationerna förverkligas:

- Barn födda i Finland
  - Vaccinationsbehovet bedöms redan under graviditeten på **mödrarrådgivningen**.
  - Det slutgiltiga vaccinationsbeslutet görs på **förlossningssjukhuset**.
- Barn som fötts annanstans eller som inte vaccinerats tidigare
  - Vaccinationsbehovet bedöms **vid barnrådgivningen** och för vaccinationen görs en remiss till polikliniken för barnsjukdomar.
  - Det slutliga vaccinationsbeslutet görs **vid polikliniken för barnsjukdomar**.

Vaccinationerna ska centraliseras till förlossningssjukhus och barnpolikliniker

- Minskar på vaccinsvinnet
- Den intradermala (ID) vaccinationstekniken kräver specialkunnande

Vid mödra- eller barnrådgivningen

1. Utvärdera **om barnet hör till någon riskgrupp som definieras i det nationella vaccinationsprogrammet.**

- Vid behov konsulteras en läkare.
- Vaccinationsbehovet dokumenteras i patientjournalen och rådgivningskortet.
- Vid behov görs en remiss till specialsjukvården.

2. Kontrollera

- **att barnet inte tidigare har fått en BCG vaccination**
  - vaccinationsmärket finns vanligtvis på vänstra låret eller i överarmen.
- Att det inte finns **andra kontraindikationer** för att ge BCG-vaccinationen.

BCG vaccinationernas kontraindikationer och försiktighetsåtgärder

[Kontraindikationer och försiktighetsmått vid BCG-vaccination](#)

BCG-vaccination får inte ges till barn

- som lider av immunbrist, eftersom vaccinationen kan förorsaka en allvarlig lokal eller allmän infektion
- som har insjuknat i tuberkulos
- som har positiv IGRA-test eller tuberkulintest.

Observera också

- moderns biologisk medicinering under graviditeten
- minnesreglerna för vaccinationsintervallerna för försvagade vacciner.

[Vilka är kontraindikationerna och försiktighetsåtgärderna vid vaccination?](#)

[De viktigaste minnesreglerna för vaccination](#)

Vid behov konsulteras en rådgivnings- eller barnläkare.

Undersökningar som görs före man ger BCG-vaccin

- Aktiv och symtomfri latent tuberkulos utesluts genom undersökning.
- En förtydligande screening görs för att utesluta kombinerad immunbrist (SCID) hos den nyfödda.
- Undersökningarna görs i enlighet med den lokala vårdkedjan antingen i primärvård eller specialsjukvården.
  - SCID görs alltid på förlossningssjukhuset

Nyfödda

- SCID-screeningen görs på förlossningssjukhuset

Barn under 6 månader

- Man kan vanligtvis vaccinera utan förundersökningar

Barn som har fyllt 6 månader och äldre

- IGRA-test (eller tuberkulintest)

Vaccinationerna ges inom specialsjukvården

- BCG vaccinationen ges vid rådgivningen bara om det av någon speciell orsak finns ett lokalt beslut om detta
- Genom att centralisera vaccinationerna strävar man till att de som vaccinerar har tillräckliga kunskaper om hur vaccinet ges och för att minska vaccinsvinnet
  - Det lönar sig att centralisera åtgärder som utförs sällan för att få rutin i utförandet – i detta fall vaccinationen och därtill hörande förhandsutredning
- **Rådgivningarna har en central roll i att identifiera de som skall vaccineras och sända dem vidare för vaccination!**

Ta reda på rutinerna för BCG-vaccinationerna i ditt område!

BCG-vaccinet

- BCG Vaccine AJ Vaccines
  - **Innehåller levande, försvagade sjukdomsalstrare**
- Bara en dos vaccin ges.
  - Dosen för barn under ett år är 0,05 ml.
  - Dosen för barn som fyllt ett år och äldre är 0,1 ml.

BCG vaccinationen rekommenderas att ges **bara en gång**. Om man är osäker på om barnet tidigare har fått BCG-vaccin skall man **inte ge en ny dos bara för säkerhets skull**.

Man får inte ge något annat vaccin i samma extremitet som BCG-vaccinet innan det gått minst tre månader sedan vaccinationen.

Vaccinationsreaktionerna, eventuella biverkningar och vården av dessa (1/5)

BCG-vaccinationen förorsakar en lokal reaktion vid injektionsstället.

- Inom 2–6 veckor efter vaccinationen uppkommer en bula vid injektionsstället.
- När bulan spricker kan varbildning förekomma under några veckor, ibland också längre. Om injektionsområdet utsöndrar var, ska det täckas med ett torrt och luftigt förband. Annan behandling behövs inte.
- I vanliga fall läker såret inom ungefär två månader. Såret efterlämnar ett ärr.

Vaccinet ger också ofta upphov till att lymfkörteln närmast injektionsstället förstoras något.

- En förstorad lymfkörtel har vanligen en diameter som understiger 1 cm och kan kännas öm.
- Den förstorade lymfkörteln återtar i allmänhet sin normala storlek av sig själv.

I sällsynta fall kan feber och huvudvärk förekomma.

Vaccinationsreaktionerna, eventuella biverkningar och vården av dessa (2/5)

Ibland kan **varbildningen vid injektionsstället** fortsätta i månader: sårskorpan lossnar och injektionsstället utsöndrar var flera gånger.

- Ca 3 / 10 000 vaccinerade
- Vård:
  - Ett injektionsställe som utsöndrar var ska täckas med ett torrt och luftigt förband eller en ren skjorta.
  - Injektionsområdet kan tvättas i samband med att barnet normalt tvättas eller badas. Området behöver inte duschas separat.
  - Långvarig varbildning vid injektionsstället kräver vanligen inte någon annan behandling, inte ens i de fall där varbildningen återkommer efter en tids uppehåll.
  - Ett BCG-ärr som har utsöndrat var över två månader skall visas för läkare.

Även en abscess kan ibland bildas på injektionsstället.

- En abscess vid injektionsstället behandlas på samma sätt som lokal lymfkörtelabscess.

Vaccinationsreaktionerna, eventuella biverkningar och vården av dessa (3/5)

Vaccinbakterierna kan ibland orsaka en långsamt fortskridande **inflammation och förstoring av en lymfkörtel nära injektionsstället.**

- Sannolikt i armhålan då vaccinet injicerats i överarmen.
- Lymfkörtel är vanligen ungefär 2–4 cm i diameter.
- Den observeras i vanliga fall 3–7 månader efter vaccinationen.
- Särskild behandling behövs inte. Uppföljning räcker.
- Det tar i allmänhet flera månader innan lymfkörteln minskar i storlek, och det är möjligt att man kan känna av den i flera år.

Vaccinationsreaktionerna, eventuella biverkningar och vården av dessa (4/5)

Lymfkörtelinflammation ger ibland upphov till **en abscess som bildar var**.

- Enligt vaccinationsbiverkningsregistret 1–2 fall av varig lymfkörtel-inflammation/1000 vaccinerade.
- Abscessen kan spricka och då utsöndras var. Varbildningen kan fortsätta i flera veckor och upp till flera månader.
- Kratern läker av sig själv från botten och upp.
- Vård:
  - När kanalen har öppnats, ska varet försiktigt klämmas ut dagligen.
  - Stället kan tvättas i samband med att barnet normalt tvättas eller badas. Området behöver inte duschas separat.
  - Ett sår som rinner kraftigt kan täckas med en kompress. När sekretutsöndringen har minskat räcker det med en ren skjorta.
  - Om barnet i övrigt är friskt, behövs inga tilläggsundersökningar eller andra särskilda behandlingar.
- Om läkningen drar ut på tiden och kratern fortsätter att utsöndra sekret i mer än 4 månader, finns det skäl att kontakta en barninfektionsläkare.

Vaccinationsreaktionerna, eventuella biverkningar och vården av dessa (5/5)

Vaccinbakterien kan i sällsynta fall orsaka en inflammation långt ifrån injektionsstället dvs en **distansinfektion**.

- Ben- eller ledinflammation, subkutan abscess eller BCG-infektion som uppträder på huden
- 1 / 7000 vaccinerade
- I Finland har den genomsnittliga inkubationstiden för konstaterade infektioner långt ifrån injektionsstället varit 14 månader (2–26 månader).

Det är mycket ovanligt att insjukna i **generaliserad BCG-infektion**.

- I allmänhet finns det då en annan odiagnostiserad bakomliggande sjukdom eller ett tillstånd som försvagar kroppens motståndskraft.
- Ca 1 / 100 000 vaccinerade

Infektioner som uppträder långt ifrån injektionsstället och som orsakats av vaccinet diagnostiseras och behandlas alltid inom specialiserad sjukvård.

Tilläggsuppgifter

- THL:s webbsidor:
  - [BCG-vaccin](#)
  - [Kontraindikationer och försiktighetsmått vid BCG-vaccination](#)
  - [Biverkningar av BCG-vaccin](#)
  - [Vanliga frågor om BCG-vaccinationer](#)
  - Webbsidorna uppdateras inom kort
    - Innehåller är i huvudsak detsamma, men vi strävar till att förtydliga strukturen
  - Intervjuformuläret för att bedöma BCG-vaccinationsbehovet kommer eventuellt att tas bort